

A woman with long dark hair is sitting on the right, smiling and looking down at an open book. Three young children are gathered around the book. A girl with light brown hair is on the left, looking at the book. A boy with curly dark hair is in the center, also looking at the book. A girl with brown hair and a pink bow is on the right, smiling at the book. They are in a room with a white bookshelf in the background filled with colorful books. There are some toys on the shelf, including a small cup and a string of beads. The overall atmosphere is warm and educational.

Leseaktiviteter - en tilgang til språklæring og opplevelser i fellesskap.

Av Elisabeth R. Filbrandt,
Lesesenteret, Universitetet i
Stavanger

Mål for presentasjonen:

- Hvorfor leser vi for barn?
- Hvordan kan vi forstå inkludering?
- Eksempler på grep som kan bidra til inkluderende lesepraksiser

Å lese sammen

- I barnehagen skal barna få mulighet til å erfare ulike formidlingsmåter av tekster og fortellinger, som kilde til estetiske opplevelser, kunnskap, refleksjon og møter med språk og kultur.

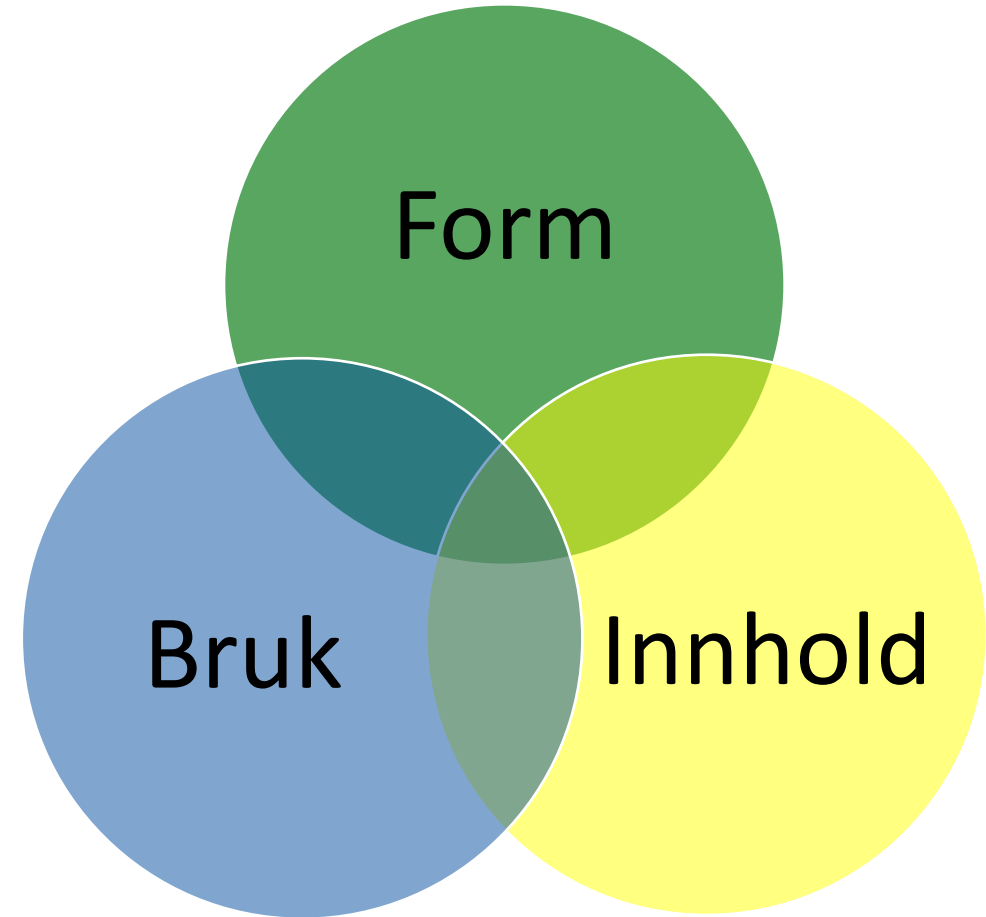
God skjønnlitteratur gjør noe med oss

- *Styrt av skrift og bilder skaper leseren av sine egen tanker og følelser en ny tekst, som for han eller henne er det litterære verket. (Solstad, T. 2016, s. 16).*

Å lese utvikler også språket

- *Høytlesing med barn er sentral for å fremme tidlig litterasitet* (Liv Gjems, 2016)
- *Dialogisk lesing har god effekt på språkutvikling* (Melby-Lervåg, M. & Lervåg, A., 2014)
- *Barn der foreldre rapporterte å lese høyt mer en 15-30min pr. dag, ble rapportert til å ha en økning i reseptivt vokabular sammenlignet med jevnaldrende barn «før lockdown»* (Kartushina, N. m.fl., 2021)

Samtalen i leseaktiviteten er viktig

- Samtaler er den mest sentrale aktiviteten i barnehagebarns tilegnelse av tidlig litterasistet, og barnas egen språklige aktivitet er avgjørende for hva de lærer av ord og om språk (Gjems, L., 2016)
- Rike forklaringer av ord barn møter i leseaktiviteter er en effektiv måte å lære utvalgte ord for yngre som lærer et andrespråk (Rogde, Melby-Lervåg & Lervåg, 2016).
- Det er sammenheng mellom et godt og tidlig språkmiljø og god vokabularutvikling. Vokabularutviklingen har stor betydning for barns språkutvikling. (Hansen & Broekhuizen, 2018).

Leselyst hos alle

- Flerspråklige; Tabors doble dilemma (1997)
- Barn som har utfordringer med språket, ser ut til å velge vekk språkstimulerende aktiviteter. (Stangeland, E., 2017)
- Antall bøker i hjemmet har en positiv sammenheng med leseferdigheter (Solheim, R.G., & Tønnesen F.E., 2003)
- Gutter og jenter ser ut til å velge ulik litteratur

inkludering

	Fellesskap/ Fellowship	Deltagelse/ Participation	Medvirkning/ Involvement (democratization)	Utbytte/ Benefit
Stat Verdi, ideologi, politikk	Utfordringen er å sikre fellesskapet. Alle barn og elever skal tilhøre en gruppe/klasse slik at de får ta del i det sosiale livet sammen med alle andre.	Utfordringen er å sikre deltagelse. Alle barn/elever skal ha mulighet for direkte engasjement i meningsfylt aktivitet. Det forutsetter at det legges til rette for at alle både skal kunne gi og få.	Utfordringen er å sikre medvirkning. Alle stemmer skal høres. Alle skal kunne bli orientert, få uttale seg, og påvirke det som gjelder deres egne interesser	Utfordringen er å sikre utbytte. Alle barn/elever skal ha rett til en opplæring som er tilgang for dem, både faglig og sosialt.
Kommune Organisering og vilkår				
Barnehage/ Skole Praktisk handling				

Eksempler på ulike måter å lese på

- Førlesing
- Å lese med konkrete
- Å lese bilder eller tekstløse bøker
- Repetert lesing
- Å lese bøker med repeterende mønstre
- Samtalen som arbeidsform

Bilde fra Loen barnehage: vinner av Leseprisen 2015

A stack of several books is visible on the right side of the image. The books have various colored spines, including white, red, and blue. The background is a soft, out-of-focus blue and white, suggesting a bright, airy environment. The text is centered over the left side of the image.

Sikre tilgangen til bøker og
valgmuligheter

Formidling

- Tilpasse språket til der de er
 - fra mer muntlig fortelling til tekstnær lesing
- Å holde på interessen under lesingen
 - stemmebruk, dramatisere eller invitere barna inn til å delta

Barns deltakelse under lesingen

- Barns initiativ til samtale under lesing
- Oppmuntre til deltakelse via spørsmål

Kulturelle fellesreferanser

- Barnas fellesreferanser hentes fra deres barnekultur
- Barnekulturen påvirkes av et stort mangfold kilder
- Boklesing i barnehagen - en inkluderende praksis med tilgang til barnegruppas fellesreferanser

Hva er en god bok?

- Avhengig av hvem leseren er og leserens interesser
- Vurdere det språklige potensialet i boken utfra barnas nivå og behov.
- Tips: Et didaktiske vurderingsverktøyet VEBB for bildebok-app. <http://vebb.uis.no/>

Litteraturliste

- Bjørnstad, E., Os, E. (2018). Quality in Norwegian childcare for toddlers using ITERS-R. *European Early Childhood Education Research Journal*. Vol.26, s. 11-127. Hefte 1
- (Dubois m.fl., 2020) . Young adults with developmental language disorder: A systematic review of education, employment, and independent living outcomes. *Journal of speech, language and hearing research*, Vol 63, s 3786-3800, nov 2020.
- Gjems, L. (2016). *Barnehagens arbeid med tidlig litterasitet- på barns vilkår*. Fagbokforlaget, Bergen.
- Hansen, J. E., & Broekhuizen, M. L. (2021). Quality of the language-learning environment and vocabulary development in early childhood. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 65(2), 302–317.
- Kartushina, N. m. fl. (2021): [COVID-19 first lockdown as a window into language acquisition: associations between caregiver-child activities and vocabulary gains](#) i *Language Development Research Volume 2, Issue 1*.
- Levlin Maria ,a Carola Wiklund-Hörnqvist,b Olof Sandgren,c Sara Karlsson,d and Bert Jonssone (2022). Evaluating the Effect of Rich Vocabulary Instruction and Retrieval Practice on the Classroom Vocabulary Skills of Children With (Developmental) Language Disorder. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools* • Vol. 53 • 542–560 • 542 April 2022 • Copyright © 2022 American Speech-Language-Hearing Association
- Melby-Lervåg, M. & Lervåg, A. (2014). Språklig utvikling hos barn fra null til fem år. I Glaser, V m.fl. (2014). *Utvikling, lek og læring i barnehagen*. Fagbokforlaget: Bergen
- Pascale Dubois,a Marie-Catherine St-Pierre,a,b Chantal Desmarais,a,b and Frédéric Guaya (2020). Young Adults With Developmental Language Disorder: A Systematic Review of Education, Employment, and Independent Living Outcomes.. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research* • Vol. 63 • 3786–3800 • November 2020 • Copyright © 2020 The Authors
- Rogde Kristin, Monica Melby-Lervåg & Arne Lervåg (2016) Improving the General Language Skills of Second-Language Learners in Kindergarten: A Randomized Controlled Trial, *Journal of Research on Educational Effectiveness*, 9:sup1, 150-170, DOI: 10.1080/19345747.2016.1171935
- Solheim, R.G., & Tønnesen F.E., (2003). Slik leser en 10-åring i Norge. En kartlegging av leseferdigheten blant 10-åringer i Norge 2001. Senteret for leseforskning.
- Solstad, T. (2016, s. 16). *Samtaler om bildebøker i barnehagen – en vei til opplevelse, lek og meningsskaping*. Universitetsforlaget, Oslo).
- Stangeland, E., (2017). The impact of language skills and social competence on play behaviour in toddlers. *European Early Childhood Education Research Journal*. Vol. 25 Issue 1.
- Storkel Holly L. ,a Rouzana Komesidou,a Mollee J. Pezold,a Adrienne R. Pitt,a Kandace K. Fleming,b and Rebecca Swinburne Romineb (2019). The Impact of Dose and Dose Frequency on Word Learning by Kindergarten Children With Developmental Language Disorder During Interactive Book Reading. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools* • Vol. 50 • 518–539 • October 2019 • Copyright © 2019 The Authors
- Tabors, P.O., (1997). *One Child, Two Languages: A Guide for Preschool Educators of Children Learning English as a Second Language*. Paul H. Brookes Publishing, Baltimore